

BARCELONEJANT

CARLES
Cols

L'arquitecte del doctor Caligari

Barcelona, la ciutat on hi ha museus sense col·leccions i col·leccions sense museus. El cas és que l'arxiu del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC) forma part, lamentablement, d'aquest segon grup; atresora una col·lecció monumental de plànols, esbossos i documents que, a la seva manera, ofereixen un relat molt íntim, per exemple, de la concepció, la gestació i el part de Barcelona. Però no la poden exhibir en públic de manera permanent. Són més de dos milions de peces originals. Periòdicament, això sí, el COAC es dona el gust de mostrar breument algun dels seus ous de **Fabergé** i aquesta vegada és una col·lecció de 60 dibuixos a mà de **Josep Maria Jujol**, dit amb tots els respectes, l'ornitorrinc de l'arquitectura, un geni esquivat a Barcelona, un disbarat si es té en compte que Barcelona admira **Gaudí** i **Gaudí** admirava **Jujol**.

Les exposicions del COAC són un vist i no vist. Aquesta tornarà al magatzem el 7 de juliol. La raó, explica el cap de l'arxiu, **Fernando Marzá**, és que és material delicat, dibuixos de **Jujol** quan era estudiant, també divertiments que feia quan enia una quartilla i un llapis a mà i, finalment, alguns dels esbossos dels seus projectes, en especial una sèrie, la Casa Planells, aquella mena de versió arquitectònica de l'expressionisme alemany que s'aixeca sobre tot just 80 metres quadrats de la cantonada de la Diagonal amb el carrer de Sicília i que, a part que seria ben natural que hi sortís qualsevol nit el doctor **Caligari**, es diu poc que resumeix a la perfecció la història econòmica de l'Eixample.

FONS JUJOL DE L'ARXIU HISTÒRIC DEL COAC

► La primera versió de la Casa Planells, quan Evelí Planells va encarregar a Jujol un casalici.

Abans d'entrar en aquesta matèria, convé remarcar l'aspecte meritori de l'exposició. Aquest 2019 es compleixen 140 anys del naixement de **Jujol** i 70 de la seva mort. És per això que l'Ajuntament de Sant Joan Despí, on aquest geni va arrelar, va començar a organitzar fa mesos una sèrie de conferències, exposicions i visites guiades, vaja, un Any Jujol, i per a això va convidar la resta de municipis amb obra d'aquest arquitecte perquè s'afegissin a l'esdeveniment. Barcelona, com sempre tan egocèntrica, va desdenyar l'oferta, però el COAC, amb més sentit comú, ha decidit fer-li un lloc.

El COAC exhibeix durant només un mes 60 originals de l'inclassificable Jujol

Curiosa Barcelona, on hi ha museus sense col·lecció i col·leccions sense museu

Roger Subirà, comissari de l'exposició, explica que l'opció final elegida ha sigut descartar el més previsible de **Jujol**, les seves col·laboracions amb **Gaudí**, per exemple, i anar a la recerca de l'inèdit, del més desconegut, com ara tres dibuixos de l'arquitecte en la seva etapa estudiantil, un altre conjunt de dibuixos agrupats sota el suggeridor títol de *Distraccions i passatemps* (i ho són) i, finalment, tres projectes (dos de duts a terme i un d'inexistent).

La major part d'aquestes joies exposades a l'Espai Picasso del COAC (plaça Nova, 5) revelen molt ja d'entrada sobre el ma-

teix **Jujol**. No era un home fàcil. **Oriol Bohigas**, que va ser alumne de les seves classes, recorda en la seva memòria com era capaç de renyar els estudiants per no saber parlar en llatí. Era una altra generació. En un dels textos que acompanyen la mostra, Subirà recorda una altra frase per emmarcar, de **Josep Linàs** sobre **Xumeu Mestre**, que va tenir de professor: «El gos lladra, el burro brama, l'arquitecte dibuixa...». No era un *boutade*, era una advertència sobre com aquest ofici té un peu en la tècnica i un altre en l'art, i en això Jujol era un far, o sigui, que si no sabien dibuixar millor que dediquessin les seves vides a perseguir-se la cua.

Com si fos un *storyboard*, el COAC permet disfrutar de com **Jujol** va concebre el Palau del Vestit de l'Expo del 1929 i com aquesta idea va anar evolucionant. Però, qüestió de debilitats personals, el que és la increïble de la mostra és l'evolució de la Casa Planells, perquè **Jujol** no era, com **Gaudí**, l'arquitecte de les grans fortunes, sinó, més aviat, dels vull i no puc. A Can Negre, sense anar més lluny, va tardar 15 anys a reinventar una vella masia, perquè les obres es finançaven amb els beneficis de les collites de **Pere Negre**. A la Casa Planells el problema va ser un altre. **Evelí Planells** va encarregar primer un casalici unifamiliar, va haver de vendre's part del terreny perquè no podia assumir l'operació i va demanar a **Jujol** que al solar encaixés dues residències. Tampoc així li van sortir els números i el projecte va tenir una tercera evolució més pròxima a l'edifici actual, o sigui, pisos de lloguer, la quinta essència de la història de l'Eixample, l'invent amb què la burgesia catalana, durant dècades, ha bombat els estalvis dels assalariats de la ciutat. Això no ho explica l'exposició del COAC, però venia de gust dir-ho. ≡

tastala
biquera

6a Setmana de Gastronomia
de Barcelona

La millor cuina
de Barcelona baixen a la Rambla!

del 6 al 10 de juny de 2019
Rambla de Santa Mònica

www.tastalarambra.cat

Organitzadors:

AMICS
DE LA
RAMBLA

grup gsr

Col·labora:

Ajuntament de
Barcelona

Patrocinador principal:

ESTRELLA
d'OR

Patrocinadors:

Coca-Cola

ROYAL
BLISS

Almond
Breeze

la Caixa

Mitjà col·laborador:

el Periódico